

ZE ZAHRANIČNÍCH PERIODIK

POLSKO

KOWALEWSKA-LAGUNA, M.¹⁾

Dobrovolná sterilizace v polském právu na základě srovnávacího práva, *Państwo i Prawo*²⁾, roč. 69, č. 1/2014, s. 20 – 36.

Sterilizační zákroky znamenající u člověka ztrátu rozmnožovacích schopností vyvolávají dlouhodobě eticko-právní spory. Přípustnost těchto zákroků bývá mj. zdůvodňována regulací demografického vývoje, případně též eliminací jedinců nežádoucích vlastností. Sterilizace se chápe jako zákrok vedoucí ke zbavení plodnosti při zachování schopnosti pohlavního styku. Sterilizace se připouští jako lékařský zákrok vedoucí k záchraně života či zdraví. Jde o rutinní, neinvazní zákrok s minimálním rizikem.

Existují dva modely dobrovolné sterilizace. Tím prvním je sterilizace na žádost při splnění určitých podmínek (kupř. věk – 20 r. Indie, 25 r. Rakousko, souhlas manžela – Honduras, určitý počet dětí – Tunis). Druhým modelem je provedení sterilizace pouze na základě normativního aktu (kupř. Norsko). Asi v 50 státech nebyla dobrovolná sterilizace nijak vyřešena (Bulharsko, Polsko, Somálsko).

Polsko vychází z předpokladu, že lékařská činnost zahrnuje veškerou činnost, tedy léčebnou i neléčebnou. Do neléčebné je zahrnuta i dobrovolná sterilizace. Při neexistenci právních předpisů jsou proto tyto lékařské zákroky považovány za mimozákonný kontratyp. Zdroj legálnosti neléčebných zákroků je v hodnotě ochrany nezávislosti lidského jedince souhlasícího se zákrokem. Zde dochází ke srovnání společenského významu práva na jedné straně a volby toho, co představuje větší hodnotu či má větší význam. Porovnání sociální hodnoty narušených právních zájmů s předpokládanými zisky se musí každopádně opírat o objektivní kritéria.

V případě dobrovolné sterilizace spočívá schopnost plození na svobodném rozhodnutí (poškozeného, pacienta, atd). Dispozice vlastní plodností je nezczitelným právem.

Následuje porovnání publikovaných názorů především polských představitelů právní vědy.

¹⁾ Mgr. Malgorzata Kowalewska – Laguna působí na Varšavské univerzitě.

²⁾ Vydává Wolters Kluwer na objednávku Polské akademie věd – Výboru právních věd, ISSN 0031-0980.

Klíčová slova: antikoncepce – okolnosti vylučující protiprávnost – sterilizace – dobrovolná sterilizace

Literatura, i starší:

- WILLIAMS, G., *Światłość życia a prawo karne*, Warszawa: 1960, s. 71-72;
SAWICKI, J., *Blad sztuki przy zabiegu leczniczym w prawie karnym*, Warszawa 1965, s. 65;
FILAR, M., Odpowiedzialność karna związana z nieterapeutycznymi czynnościami lekarskimi, in *Prawo i Medycyna* č. 5, roč. 2000, s. 71;
DANILUK, P., Cel leczniczy w swietle pogladów doktryny prawa, in *Prawo i Medycyna* č. 2, roč. 2005, s. 38.

(os)

RAKOCZY, B.³⁾ **O veřejném a soukromém náboženském právu**, Państwo i Prawo, roč. 69, č. 1/2014, s. 50 – 57.

Vysvětlení pojmů právo veřejné a právo soukromé. Postavení katolické církve, která může v občanskoprávních vztazích vystupovat pouze prostřednictvím svých organizačních jednotek, které mají ze zákona právní subjektivitu.

Vymezení postoje státu k fenoménu náboženství se uskutečňuje prostřednictvím souboru právních norem, které tvoří (vytvářejí) náboženské právo.

Někteří autoři považují náboženské právo jednak za soubor právních norem, které upravují vztah státu k náboženství (*nikoliv k církvi – pozn. překl.*) a jednak jako vědeckou disciplínu. Jiní autoři zastávají názor, že náboženské právo obsahuje soubor norem vydaných nebo uznaných státem, které vymezují postavení jednotlivce s ohledem na jeho vyznání, upravující vztahy státu s postojem k náboženským vztahům a upravující různé projevy jejich činností.

Z tohoto názoru lze vymezit ingerenci veřejného a soukromého práva. Za veřejné právo náboženské lze považovat ty úpravy, které se dotýkají postoje (vztahu) státu k náboženství, zatímco soukromé právo náboženské zahrnuje úpravy týkající se svobody vyznání a náboženství jednotlivce. Zde se vychází z pohledu Ulpianova na právo veřejné a právo soukromé.

Vedou se spory o to, jestli má katolická církev subjektivitu veřejnoprávní či soukromoprávní a veřejnoprávní. Poukazuje se na to, že ve veřejném právu je vedoucí metodou regulace, kdy oprávněný subjekt může jednostranně upravovat právní situaci sobě podřízených subjektů.

³⁾ Prof. dr. hab. Bartosz RAKOCZY, Kopernikova univerzita v Toruni.

Klíčová slova: právo veřejné – právo soukromé – právo náboženské – svoboda a práva jednotlivce – náboženské vyznání

Literatura:

ERNST, U., RACHWAL, A., ZOLL, F., *Prawo cywilne. Czcóć ogólna*, Warszawa: 2011, s. 26-27;

KRUKOWSKI, J., *Polske prawo wyznaniowe*, Warszawa: 2008, s. 18;

PIETRZAK, M., *Prawo wyznaniowe*, Warszawa: 2010, s. 15;

RYNKOWSKI, M., *Status prawny kościołów i związków wyznaniowych w Unii Europejskiej*, Warszawa: 2004.

(os)

EVROPSKÁ UNIE

GUGGEIS, M.: **Role právníků-lingvistů Rady při zlepšování formální kvality legislativy EU**/The Role of the Council Lawyer-Linguists in Improving the Formal Quality of EU Legislation. The Theory and Practice of Legislation, roč. 2, 2014, č. 3, s. 273-281.

Kvalita legislativy produkované Evropskou unií je předmětem častých kritických poznámek ze strany akademiků, jakož i praktikujících právníků členských států, zejména pokud je jejich úkolem toto právo implementovat do právních řádů členských států. Autorka působící jako vedoucí oddělení právní služby Rady EU ukazuje, s jakými specifiky se musejí právníci lingvisté vypořádat při zajišťování formální kvality evropských předpisů.

Rozlišuje přitom vnitřní a vnější faktory ovlivňující kvalitu legislativy, přičemž mezi vnější řadí kromě institucionálních záležitostí legislativního procesu zejména naléhavost přijetí předpisů z politických důvodů – poukazuje například na zvýšenou produkci předpisů před koncem funkčního období poslanců Evropského parlamentu, která je dána mimo jiné snahou proměnit politické kompromisy, které by nemusely platit při novém složení Evropského parlamentu, v legislativní návrhy.

K vnitřním faktorům autorka řadí na prvním místě kvalitu právníků-lingvistů, jejichž role je zajistit rovnost všech jazykových verzí a zároveň vysokou kvalitu právního jazyka. Dále si všímá časového tlaku na zpracování návrhů předpisů, kdy otálení by mohlo rovněž ohrozit politickou shodu v citlivých otázkách. V neposlední řadě se autorka věnuje praktickému vzdělávání právníků lingvistů, metodice a organizaci práce a usnadnění práce právníků-lingvistů pomocí moderních počítačových programů.

(po)

ROBINSON, W.: **Vytváření návrhů legislativy EU v Evropské komisi: proces spolupráce**/Drafting EU Legislation in the European Commission: A Collaborative Process. The Theory and Practice of Legislation, roč. 2, 2014, č. 3, s. 249–272.

Účelem článku je jednak popsat proces vzniku legislativního předpisu v Evropské komisi, jednak poukázat na určité nedostatky tohoto procesu a v návaznosti na to navrhnout zlepšení. Vznik předpisu je popisován jako proces spolupráce dotčených Generálních ředitelství a dalších útvarů Komise, nikoliv jako práce jednotlivce či úzké skupiny legislativců. Specifickou pozornost autor věnuje roli Generálního sekretariátu při dozoru nad dodržováním vnitřních předpisů a zejména v rámci připomínkového řízení k návrhu předpisu. Dalším důležitým orgánem provádějícím kontrolu formální stránky návrhu předpisu je Právní služba Komise. Následně do procesu vstupuje Generální ředitelství pro překlady zajišťující vznik a sjednocení 23 jazykových verzí předpisu.

Specifika legislativního procesu na úrovni Komise vnímá autor zejména v tom, že na rozdíl od některých států zde není formálně oddělen vznik předpisů legislativní a nelegislativní povahy. Vznik legislativních předpisů obsahujících na rozdíl od politik všeobecně závazná pravidla by však dle autora měl zohledňovat jejich větší význam. Problémem plynoucím ze spolupráce řady dotčených útvarů jsou časté komplexní změny návrhu předpisu v průběhu legislativního procesu. Do připomínkového řízení vstupuje přitom pouze původní návrh, nikoliv již přepracovaný text (s nímž by některé útvary Komise nemusely souhlasit, avšak již nemají možnost se k němu vyjádřit). Dle autora by kvalitě předpisů prospělo větší zapojení právníků legislativců do rané fáze přípravy právního předpisu, a také rozšíření výcviku a vzdělávání v oblasti legislativní tvorby práva pro pracovníky Komise.

(po)

USA

SCHWARTZ, V., GOLDBERG, P.: **Cukr a bič: ukládání odměn a trestů při právní regulaci a v deliktním právu**/Carrots and Sticks: Placing Rewards as well as Punishment in Regulatory and Tort Law. Harvard Journal on Legislation, roč. 51, č. 2, 2014, s. 315–363.

Příspěvek autorů působících v soukromém sektoru je orientován výlučně na praxi Spojených států amerických, kde existují zákony upravující občanskoprávní i trestní odpovědnost obchodních korporací, které poskytují úplatky, dopouští se hospodářských trestných činů nebo poškozují soukromé osoby. V této souvislosti připomínají zejména zákon proti zahraničním korupčním praktikám (Foreign Corrupt Practices Act) přijatý v roce 1977 a zákon proti nezákonným nárokům (False Claims Act), přijatý již v době americké občanské války v roce 1863.

V posledním desetiletí dochází k nárůstu případů soudních řízení proti obchodním korporacím podle těchto zákonů a udělovány bývají i vysoké sankce.

Autoři přitom argumentují, že mnoho společností zavedlo program prevence nelegálního jednání svých zaměstnanců a že v takových případech by neměla vzniknout obchodní korporaci odpovědnost za protiprávní jednání. Pokud by zákonodárce explicitně formuloval tuto okolnost vylučující protiprávnost anebo alespoň omezující právní odpovědnost, pozitivní motivace by vedle existujících sankcí mohla vést k většímu dodržování práva.

Přestože je výše uvedený článek motivovaný praktickými problémy s americkou soudní praxí, teoretická otázka pozitivních motivací existujících souběžně se sankcemi, jakožto negativními následky protiprávního jednání, by mohla být zajímavá i v českém kontextu.

(po)